

Bölüm 6

NORMAN İSTİLASINA KADAR SİCİLYA VE GÜNEY İTALYA'DA MÜSLÜMANLAR

Fatih GÜZEL¹

GİRİŞ

Sicilya adası, 25.708 m² alanı ile Akdeniz'in en büyük adasıdır. İtalya'dan üç km'lik Messina boğazıyla ayrılan Sicilya'nın, Afrika ile arası yaklaşık yüz mil civarındadır. Doğu-batı istikametinde Akdeniz'in tam ortasında bulunan Sicilya adası, hem Avrupa'ya hem de Afrika'ya ulaşılabilirliği itibarıyla bir köprü vazifesi görmektedir. Sicilya adası, jeopolitik konumu nedeniyle birçok medeniyetin bazen kaynaşma noktası, bazen de acımasız çatışma alanı haline gelmiştir. Ancak tarih boyunca adada hâkim olan güçler, Sicilya'da kendine özgü bir medeniyetin oluşmasına zemin hazırlamışlardır.

Sicilya adası Akdeniz tarihinde önemli bir rol oynamıştır. Akdeniz ticaret yollarının üzerinde bulunması, ayrıca halkını besleyebilecek tarımsal araziye sahip olması, Sicilya adasının hâkimiyeti için birçok devletin mücadele etmesine zemin hazırlamıştır. Uzun süre Roma ve onun devamı olan Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyetinde kalan Sicilya adası 827-1092 tarihleri arasında yaklaşık iki buçuk asır Müslüman Arapların hâkimiyetinde kalmıştır.

Hız. Muhammed'in vefatının hemen ardından Müslüman Arap orduları, Arabistan yarımadasının dışında fetih hareketlerine başlamışlardır. 634 yılında başlayan Suriye'nin fethi 641 yılında sona ermiştir. Batı yönünde fethine devam eden Müslümanlar, 641 yılında başladıkları, Bizans'ın tahıl deposu olan Mısır'ın fethini birkaç yılda tamamlamışlardır. Mısır ve Suriye'yi on yıl gibi kısa bir zaman diliminde ele geçiren Müslümanlar, Kuzey Afrika'nın fethinde çok zorlanmışlardır. 643 yılında başlayan Kuzey Afrika'nın fethi ancak 711 yılında tamamlanmıştır. Kuzey Afrika'nın fethinde Müslümanları zorlayan durum, Berberî olarak isimlendirilen yerli halkın direnişiydi. Berberîlerin direnişi, bölge hâkimiyeti için Müslümanlarla mücadele eden Bizans tarafından da deniz yoluyla destekleniyordu (Apak, 2008: 165). Müslümanlar tarafından mağlup edilen Berberîler, zaman içinde Müslüman olmuşlardır. Bu noktadan sonra Kuzey Afrika, İspanya ve Sicilya'da gerçekleştirilen fetihlerin askeri ana gücünü Berberîler oluşturacaktır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniv. İslami İlimler Fak. fatihguzel75@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Ahmed, A. (1980). *Târîhu Sıkkıyyeti'l-İslâmiyyi*. Tunus: Dârü'l-Arabiyyi li'l-Kitâb.
2. Apak, A. (2008). Kuzey Afrika'da İlk İslâm Fetihleri. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (17), 159-173.
3. Avcı, N. (2011). Esed İbnü'l-Furât Harranlı Bir Din Adamı ve Komutan. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(52), 79-96.
4. Azimli, M. (2009). Sicilya'daki İslâm Medeniyetinin Avrupa'ya Etkileri. *Marife Dergisi*, 2, 63-82.
5. Bammât, H. (1975). *İslâm'ın Çehresi*. (Çev; Osman Fehmi Giritli). İstanbul: Sancak Yayınları.
6. Belâzürî, Ahmed b.Yahya (1987). *Fütûhü'l-Büldân*. (Çev. Mustafa Fayda) Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
7. Canik, G. V. (2010). *Sicilya'da Müslümanlar (827-1243)*. Ege Ün. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
8. Cardini, F. (2004). *Avrupa ve İslâm*. (Çev. Gürol Koca). İstanbul: Literatür Yayınları.
9. Durant, W. (trs). *İslâm Medeniyeti*. (Çev. Orhan Bahaettin). İstanbul: Tercüman Gazetesi.
10. Dûrî, T. A. (1980). *es-Sıkkıyyetu Alakatuha bi Düveli'l-Bahri'l-Mutavassıti'l-İslâmiyyi mine'l-fethi'l -Arabi hatta Gazvi'n-Normandi (212-484/827-1091)*. Beyrut: Vizaretü's-Sekâfe ve'l-i'lâm.
11. Ebû Halîl, Ş. (1998). *Fethu Sıkkıyye bi Kıyadeti'l-Fakih el-Mücahid Esed b. Furat*. Dımaşk: Dâru'l-Fikr.
12. Halife b. Hayyât (2001). *Halife b. Hayyat Tarihi*. (Çev. Abdülhalik Bakır). Ankara: Bizim Büro Yayınları.
13. Hasan, İ. H. (1985). *Siyâsi, Dinî, Kültürel ve İctimâî İslâm Tarihi*. (Çev. İsmail Yiğit-Sadrettin Gümüş). İstanbul: Kayıhan Yayınevi.
14. Hitti, P. K. (1989). *İslâm Tarihi*. (Çev. Salih Tuğ). İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
15. İbn Cübeyr (2003). *Endülüsten Kutsal Topraklara*. (Çev. İsmail Güler). İstanbul: Selenge Yayınları.
16. İbn Ebî Dînâr (1993). *el-Münis fi Ahbâri İfrıkiyye ve Tûnis*. Beyrut: Dâru'l-Mesîre.
17. İbn Havkal (1992). *Suretu'l-Arz*. Beyrut: Dâru Mektebeti'l-Hayat.
18. İbnü'l-Esir (2016). *el-Kamil fi't-Târih*. (Çev. Komisyon). İstanbul: Ocak Yayınları.
19. Mantran, R. (1981). *İslâm'ın Yayılış Tarihi, VII-XI. Yüzyıllar*. (Çev. İsmet Kayaoğlu), Ankara: Ankara Ün. Basımevi.
20. Mevlüt P. (2015). *Sicilya Adası ve Güney İtalya'nın Müslümanlar Tarafından Fethi*. Erzurum Atatürk Ün. Basılmamış Doktora Tezi.
21. Moreno, M. M. (2008). Sicilya'da Müslümanlar. (Çev. Abdülhalik Bakır). *Ortaçağ Tarih ve Medeniyetine Dair Çeviriler II*, Ankara: Bizim Büro Yayınları. s. 675-741.
22. Özeydin, A. (1988). Ağlebiler. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları. I, 475-476.
23. Şakiroğlu, M. (1992). Bari. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, V, 72-73.
24. Şen, F. (2015). *Normanların Güney İtalya ve Sicilya'yı Fetihleri, 1059-1130*. Karadeniz Teknik Ün. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
25. Tâlibî, M. (1985). *ed-Devletü'l-Ağlebîyye*. Beyrut: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî.
26. Tîbî, E. T. (1990). *Dirâsâtun fi Târîhi Sıkkıyyetü'l-İslâmiyye*, Trablus: İkrâ.
27. Vedî F. A. (1992). *Bizanta ve Müslimü Cenûbi İtalya ve Sıkkıyye fi ahdi Basil'l-evvel el-Mekadûni*. İskenderiyye: Müessesetu Şebabi'l-Câmia.